
	<p style="text-align: center;">Procedura mycia i dezynfekcji rąk</p>	WYDANIE: VI	PZJ 7.1.4 KZ 1.2.
		DATA: 20.10.2023	
		Nr egzemplarza: I	
		STRONA: 1 z 11	

Mycie i dezynfekcja rąk

Wydanie wg standardów akredytacyjnych oraz normy PN-EN ISO 9001 – 2015		Pkt. 7.1.4 KZ 1.2.	Wydanie: VI
Egzemplarz przeznaczony dla:	Pełnomocnika ds. Jakości	Numer dokumentu:	Pkt. 7.1.4 KZ 1.2.

Imię i nazwisko		Stanowisko	Data	Podpis
Opracował	Jolanta Łubgan-Krawczyk	Sp. ds. Pielęgniarstwa Epidemiologicznego – Nowa Sól	22.09.2023	<i>Podpis w oryginale</i>
Sprawdził	Beata Kaliszczak	Sp. ds. Pielęgniarstwa Epidemiologicznego – Wrocław	22.09.2023	<i>Podpis w oryginale</i>
Sprawdził	Wioletta Wysocka	Pełnomocnik ds. Jakości	22.09.2023	<i>Podpis w oryginale</i>
Zatwierdził	Anna Farmas	Dyrektor Zarządzająca	20.10.2023	<i>Podpis w oryginale</i>

	Procedura mycia i dezynfekcji rąk	WYDANIE: VI	PZJ 7.1.4 KZ 1.2.
		DATA: 20.10.2023	
		Nr egzemplarza: I	
		STRONA: 2 z 11	

W stosunku do wydania V, zmiany dotyczą:

- dostosowanie zapisów procedury do obowiązującej formatki tj. dopisanie odpowiedzialności, definicji, dokumentów związanych i rozdzielnika.
- scalenia zapisów procedury dot. higieny rąk oraz chirurgicznego przygotowania rąk, a także utworzenia jednej wspólnej procedury dla szpitala we Wrocławiu i w Nowej Soli.

1. CEL

- a) Celem procedury jest zapewnienie bezpieczeństwa epidemiologicznego pacjentom i personelowi poprzez zapobieganie zakażeniom krzyżowym w obszarze podmiotu leczniczego.
- b) Wskazania, techniki, sposób nadzoru nad wykonaniem higieny rąk w podmiotach leczniczych w zależności od wykonywanych procedur medycznych oraz wskazania i sposób użycia rękawic.

2. ZAKRES OBOWIĄZYWANIA

- a) Socjalne mycie rąk - dotyczy wszystkich pracowników podmiotu leczniczego bez względu na wykonywaną pracę.
- b) Higieniczne mycie i dezynfekcja rąk - wszystkie komórki organizacyjne, w których udzielane są świadczenia medyczne.
- c) Chirurgiczne mycie i dezynfekcja rąk - wszyscy posługujący się technikami operacyjnymi (Blok Operacyjny) oraz wykonujący zabiegi inwazyjne w obrębie jałowych obszarów ciała (np. kaniulacja naczyń centralnych).

3. ODPOWIEDZIALNOŚĆ

- 3.1. **Zespół Kontroli Zakażeń Szpitalnych** odpowiada za nadzór nad przestrzeganiem procedury.
- 3.2. **Ordynator, Pielęgniarka Oddziałowa** odpowiadają za bieżący nadzór nad przestrzeganiem procedury przez personel.
- 3.3. **Personel medyczny i inny kontaktujący się z pacjentem lub mający kontakt z żywnością, aparaturą medyczną i materiałem zakaźnym** odpowiada za prawidłowe wykonanie procedury zgodnie z opisanymi w niniejszym dokumencie zasadami.
- 3.4. **Personel sprzątający** odpowiada za przestrzeganie zasad higienicznego mycia i/lub dezynfekcji rąk opisanych w niniejszej procedurze w czasie wykonywania czynności porządkowych.

	<p style="text-align: center;">Procedura mycia i dezynfekcji rąk</p>	WYDANIE: VI	PZJ 7.1.4 KZ 1.2.
		DATA: 20.10.2023	
		Nr egzemplarza: I	
		STRONA: 3 z 11	

4. TERMINOLOGIA

- 4.1. Dezynfekcja rąk (higieniczna, chirurgiczna)** – podstawowy sposób zapobiegania zakażeniom związanym z opieką zdrowotną i rozprzestrzenianiu się antybiotykooporności, oparty o znormalizowane procedury PN-EN 1499, PN-EN 1500 (Standardowa procedura mycia / dezynfekcji rąk metodą wcierania). Polecaną techniką jest technika Ayliffe’a, w której przetarte są wszystkie powierzchnie rąk.
- 4.2. Mycie rąk higieniczne i chirurgiczne** – stosowane w ochronie zdrowia; od socjalnego różni się tym, że używane są odpowiednie środki antyseptyczne i stosuje się znormalizowane procedury mycia higienicznego lub chirurgicznego, oparte na schemacie Ayliffe (tzw. *standardowa procedura mycia i dezynfekcji rąk metodą wcierania*). Jest to technika zatwierdzona przez organizacje międzynarodowe jako postępowanie standardowe.

5. TRYB POSTĘPOWANIA

- 5.1.** Głównym elementem profilaktyki zakażeń jest **dezynfekcja rąk** z zastosowaniem preparatu na bazie alkoholu, wykonywana zgodnie z zasadą 5 momentów higieny rąk, przed pobraniem rękawic z dozownika / innego opakowania, każdorazowo przed nałożeniem i po zdjęciu rękawiczek ochronnych, przed przygotowaniem i podaniem leków.
- 5.2.** Mydło i preparaty odkażające na bazie alkoholu nie powinny być stosowane łącznie.
- 5.3.** Mycie higieniczne należy ograniczyć do następujących sytuacji:
- a) przed i po zakończeniu dnia pracy,
 - b) zawsze wtedy, kiedy są optycznie brudne,
 - c) w przypadku kontaktu z chorym skolonizowanym /podejrzewanym o zakażenie/ zakażonym *Clostridium difficile*,
 - d) w przypadku ekspozycji zawodowej przez zranienie/zakłucie.
- 5.4.** Obowiązuje bezwzględny zakaz noszenia w czasie pracy wszelkiej biżuterii (w tym obrączek), zegarków, bransoletek oraz odzieży z długim rękawem, zgodnie z zasadą „nic poniżej łokcia”.
- 5.5.** Paznokcie powinny być naturalne, nie polakierowane, krótko obcięte (niewidoczne od strony opuszki).
- 5.6.** Dopuszczalne są jedynie odżywki stosowane jako wcierki.
- 5.7.** Nie należy wycinać skórek.
- 5.8.** Wszelkie uszkodzenia skóry należy zabezpieczyć opatrunkiem wodoodpornym.
- 5.9.** Preparaty znajdujące się w dozownikach łokciowych należy pobierać przy pomocy łokcia. naciskając na ramię dozownika. Dopuszczalne jest pobieranie go z użyciem przedramienia.

	Procedura mycia i dezynfekcji rąk	WYDANIE: VI	PZJ 7.1.4 KZ 1.2.
		DATA: 20.10.2023	
		Nr egzemplarza: I	
		STRONA: 4 z 11	

- 5.10. Do mycia nie należy stosować wody zbyt gorącej ani zbyt zimnej.
- 5.11. Jeżeli wypływ wody z kranu nie jest wyłączany automatycznie lub obsługiwany za pomocą łokcia, kran należy zakręcać przez papierowy ręcznik.
- 5.12. Czas higienicznego mycia rąk powinien trwać 40 - 60 sekund. Należy pobrać taką ilość środka myjącego, by zapewnić po namydleniu całkowite pokrycie rąk. Dłonie płukać pod bieżącą wodą tak, by woda spływała w kierunku palców.
- 5.13 Do dezynfekcji rąk można przystąpić dopiero po całkowitym i dokładnym ich osuszeniu ręcznikiem papierowym.
- 5.14. Czas wcierania preparatu przy dezynfekcji higienicznej powinien wynosić 30 sekund. Należy pobierać taką ilość preparatu by zapewnić całkowite pokrycie rąk. Jeśli dłonie są prawie suche, a procedura nie została przeprowadzona jeszcze w całości, należy użyć kolejnej porcji i kontynuować wcieranie do momentu, aż ręce będą suche.
- 5.15. Nie należy pozostawiać preparatu do wyschnięcia, a powinien on odparować w czasie wcierania w skórę rąk.
- 5.16. Objętość preparatu zależy od powierzchni dłoni i powinna wypełnić zagłębienie dłoni ułożonej w kształt kubka.
- 5.17. Stosowanie rękawic nie zwalnia z konieczności mycia i/lub dezynfekcji rąk, ani nie może być stosowane alternatywnie!**
- 5.18. Należy pamiętać o konieczności edukowania pacjentów i osób odwiedzających. Dotyczy to w szczególności pacjentów poddawanych izolacji kontaktowej i osób z nimi się kontaktujących.
- 5.19. **Zalecenia WHO – wskazania do higieny rąk**

Rodzaj mycia rąk	Wskazania	Uzasadnienie
Mycie rąk	1. Ręce wizualnie brudne, zanieczyszczone krwią lub innym potencjalnie infekcyjnym materiałem oraz 2. Wówczas, gdy na oddziale wśród pacjentów hospitalizowanych stwierdzono laseczkę <i>Clostridium difficile</i> lub <i>Bacillus</i>	Mycie rąk mydłem powoduje mechaniczne usunięcie spor bakteryjnych; antyseptyki na bazie alkoholu nie mają aktywności sporobójczych ani nie usuwają zabrudzeń ze skóry rąk.
Dezynfekcja rąk	1. Przed i po kontakcie z pacjentem 2. Zmiana miejsca pielęgnacji ciała pacjenta, jeżeli zmieniamy z miejsca skażonego na czyste	Dezynfekcja z użyciem preparatów alkoholowych lub mieszaniny alkoholi metodą wcierania uznana jest za światowy standard

	Procedura mycia i dezynfekcji rąk	WYDANIE: VI	PZJ 7.1.4 KZ 1.2.
		DATA: 20.10.2023	
		Nr egzemplarza: I	
		STRONA: 5 z 11	
	3. Przed kontaktem z inwazyjnym sprzętem stosowanym u chorego 4. Po kontakcie ze sprzętem znajdującym się w strefie pacjenta 5. Po kontakcie z płynami ustrojowymi, wydzielinami, wydaliniami, uszkodzoną skórą, opatrywaniem ran 6. Przed przygotowaniem leków 7. Po zdjęciu sterylnych i niesterylnych rękawic 8. Przed ubraniem rękawic		

5.20. ZWYKŁE/SOCJALNE MYCIE RĄK

- a) Wykonuje się przed wszystkimi rutynowymi czynnościami, przygotowaniem posiłków, przed jedzeniem, po skorzystaniu z toalety, zawsze po przyjsciu do pracy zawsze po pracy.
- b) Wykonuje się przy użyciu bieżącej letniej wody, mydła przez co najmniej 10-20 sekund

5.21. HIGIENICZNE MYCIE I/LUB DEZYNFEKCJA RĄK METODĄ AYLIFFE’A

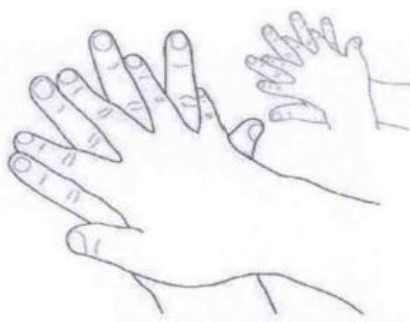
- a) Dotyczy wszystkich pracowników podmiotu leczniczego wykonujących procedury medyczne.
- b) Wykonuje się wg zasady 5 momentów higieny rąk, o której mowa w pkt. 5.23 niniejszej procedury.
- c) Na ręce ułożone w kształt kubka pobierz z dozownika odpowiednią ilość preparatu myjącego / dezynfekcyjnego i rozprowadź go ruchami rotacyjnymi na dłoniach uwzględniając nadgarstki. W przypadku mycia preparat należy pobierać na zwilżone wcześniej dłonie.

	Procedura mycia i dezynfekcji rąk	WYDANIE: VI	PZJ 7.1.4 KZ 1.2.
		DATA: 20.10.2023	
		Nr egzemplarza: I	
		STRONA: 6 z 11	

d) Poszczególne etapy procedury należy wykonywać zgodnie z opisaną niżej kolejnością, osobno dla każdej ręki:

- pocieraj ruchami góra-dół powierzchnią dłoniową jednej ręki o powierzchnię grzbietową drugiej przesuwając palce jednej dłoni między palcami drugiej aż do zagłębień międzypalcowych, a następnie wykonaj to samo na drugiej ręce,

- pocieraj w taki sam sposób wewnętrzne części jednej, następnie drugiej ręki,

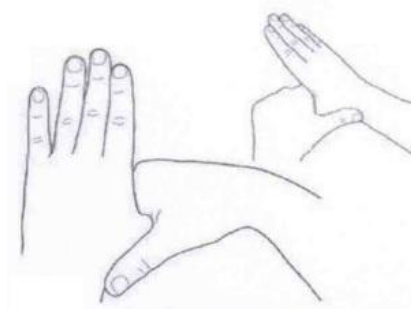

- pocieraj grzbietową powierzchnią zgiętych palców jednej dłoni pod zgiętymi palcami drugiej, następnie zmień ręce,

	Procedura mycia i dezynfekcji rąk	WYDANIE: VI	PZJ 7.1.4 KZ 1.2.
		DATA: 20.10.2023	
		Nr egzemplarza: I	
		STRONA: 7 z 11	

- pocieraj ruchem obrotowym z odwiedzionym kciukiem kciuk jednej dłoni o wewnętrzną powierzchnię zaciśniętej na nim dłoni drugiej wykorzystując odwiedziony kciuk do mycia/dezynfekcji okolicy nad kciukiem przeciwnej ręki,

- pocieraj ruchem okrężnym opuszki palców jednej dłoni w zagłębieniu dłoniowym drugiej, następnie wykonaj to samo na drugiej ręce.

Każdy z sześciu przedstawionych ruchów należy wykonać pięciokrotnie ze szczególnym zwróceniem uwagi na takie okolice jak: kciuki, przestrzenie międzypalcowe, okolice okółopaznokciowe.

	Procedura mycia i dezynfekcji rąk	WYDANIE: VI	PZJ 7.1.4 KZ 1.2.
		DATA: 20.10.2023	
		Nr egzemplarza: I	
		STRONA: 8 z 11	

5.22. CHIRURGICZNE MYCIE I/LUB DEZYNFEKCJA RĄK

- a) Przed przystąpieniem do procedury należy założyć ubranie ochronne: nakrycie głowy, maskę, fartuch foliowy.
- b) Po wykonaniu procedury wymagana jest pomoc innej osoby przy zdejmowaniu fartucha.
- c) Użycie szczotki zalecane jest jedynie do paznokci i przestrzeni podpaznokciowych przed pierwszym zabiegiem operacyjnym w danym dniu i należy je wykonywać w czasie etapu 2 mycia chirurgicznego.
- d) **Procedurę mycia chirurgicznego** należy przeprowadzić dwuetapowo:
 - **etap 1** – mycie powierzchni dłoni i przedramion do wysokości zgięć łokciowych,
 - **etap 2** – mycie dłoni i nadgarstków zgodnie z techniką Ayliffe’a (jak przy myciu i/lub dezynfekcji higienicznej).
- e) Przez cały czas należy zapewnić całkowite pokrycie rąk preparatem myjącym pobierając taką jego ilość, jaka jest konieczna do wytworzenia piany, a następnie ręce dokładnie spłukać.
- f) Łączny czas mycia i płukania powinien wynosić 3 – 5 minut. W tym czasie dłonie powinny być wzniesione do góry tak, aby woda mogła spływać w kierunku łokcia.
- g) Wzniesione ku górze ręce należy osuszyć ręcznikiem poczynając od dłoni w kierunku łokci, stosując technikę przyciskania a nie pocierania. Do każdej ręki należy użyć osobnego ręcznika. Zużyte ręczniki należy odrzucić do pojemnika na odpady.
- h) Przy kolejnych zabiegach chirurgicznych, o ile nie były wykonywane inne czynności, można pominąć etap mycia chirurgicznego i zastosować samą dezynfekcję.
- i) **Procedurę dezynfekcji chirurgicznej** należy przeprowadzać osobno dla każdej ręki, w następujący sposób:
 - nanieś ok. 5 ml preparatu na dłoń ułożoną w kształt kubka (w przypadku dozownika łokciowego używając łokcia do operowania ramieniem dozownika),

	<p style="text-align: center;">Procedura mycia i dezynfekcji rąk</p>	WYDANIE: VI	PZJ 7.1.4 KZ 1.2.
		DATA: 20.10.2023	
		Nr egzemplarza: I	
		STRONA: 9 z 11	

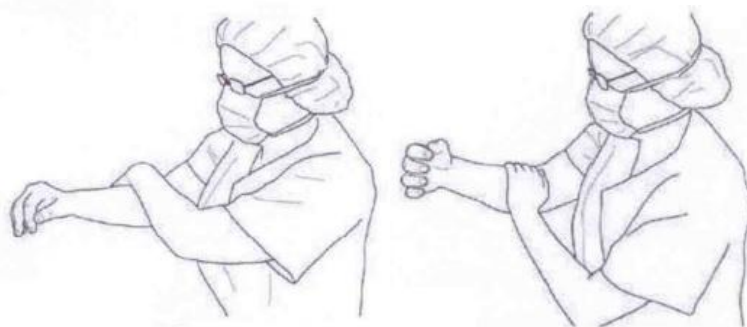
— zanurz opuszki palców w preparacie na ok. 5 sekund by odkazić je pod paznokciami,

— używając ruchów okrężnych rozprowadzaj preparat poczynając od dłoni (zgodnie z techniką Ayliffe'a) w kierunku zgięcia łokciowego upewniając się, że cała powierzchnia jest nim pokryta. Wcieraj preparat dopóki nie odparuje z powierzchni,

	<p style="text-align: center;">Procedura mycia i dezynfekcji rąk</p>	WYDANIE: VI	PZJ 7.1.4 KZ 1.2.
		DATA: 20.10.2023	
		Nr egzemplarza: I	
		STRONA: 10 z 11	

WYKONAJ TE SAME CZYNNOŚCI DLA DRUGIEJ RĘKI

- następnie nanieś ponownie ok. 5 ml preparatu dezynfekcyjnego na dłoń po czym, wykonaj procedurę dezynfekcji higienicznej zgodnie z techniką *Ayliffe*'a.
- Łączny czas wcierania preparatu dezynfekcyjnego w skórę zależny jest od wskazań producenta dla danego preparatu.
- W czasie dezynfekcji ręce powinny być uniesione do góry tak, by preparat mógł spływać w kierunku łokcia.
- Preparat należy wcierać w skórę do czasu jego odparowania i całkowitego wyschnięcia skóry. Nie wolno w celu przyspieszenia odparowania antyseptyku wymachiwać rękoma.
- Kiedy ręce są już suche można założyć sterylne ubranie chirurgiczne i jałowe rękawice chirurgiczne.
- Należy pamiętać o tym, że zdezynfekowane ręce nie są jałowe. Dlatego nie wolno dotykać nimi np. zewnętrznych powierzchni jałowych rękawiczek, jałowej bielizny / odzieży operacyjnej, wewnętrznych powierzchni pakietów z narzędziami.
- Przy zabiegach przedłużających się ponad 3 godz. zalecane jest ponowne przeprowadzenie procedury dezynfekcji.
- Po zakończeniu zabiegów należy przeprowadzić higieniczne mycie i / lub dezynfekcję rąk.

5.23 5 MOMENTÓW HIGIENY RĄK zostało przedstawione na załączniku nr 2 do niniejszej procedury.

5.24 TECHNIKA ZAKŁADANIA STERYLNYCH RĘKAWIC została przedstawiona na załączniku nr 4 do niniejszej procedury.

5.25 PIRAMIDA POMAGAJĄCA PODEJMOWAĆ DECYZJĘ, KIEDY NALEŻY NOSIĆ (LUB NIE) RĘKAWICZKI została przedstawiona na załączniku nr 5 do niniejszej procedury.

5.26 Schematy mycia i dezynfekcji rąk dostępne są dla personelu na stanowiskach higieny rąk.

	<p style="text-align: center;">Procedura mycia i dezynfekcji rąk</p>	WYDANIE: VI	PZJ 7.1.4 KZ 1.2.
		DATA: 20.10.2023	
		Nr egzemplarza: I	
		STRONA: 11 z 11	

6. RYZYKA ZWIĄZANE Z NIEPRZESTRZEGANIEM PROCEDURY

- 6.1. Rozprzestrzenianie się zakażeń przenoszonych drogą kontaktową, w tym zakażeń krzyżowych.
- 6.2. Brak możliwości eliminowania / przerwania wszystkich szpitalnych dróg przenoszenia zakażeń.

7. DOKUMENTY ZWIĄZANE

- 7.1. Wytyczne WHO dotyczące higieny rąk w opiece zdrowotnej- podsumowanie.” Word Health Organization 2009.
- 7.2. Ustawa z dnia 05 grudnia 2008 roku o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz.U. 2008 nr 234 poz. 1570 ze zmianami).
- 7.3. Program akredytacji szpitali. Zestaw standardów akredytacyjnych, Centrum Monitorowania jakości, Kraków 2009.

8. ZAŁĄCZNIKI:

- 8.1. Załącznik nr 1 - Schemat higienicznego mycia i/lub dezynfekcji rąk metodą Ayliffe’a.
- 8.2. Załącznik nr 2 - 5 momentów higieny rąk.
- 8.3. Załącznik nr 3 - Schemat chirurgicznej dezynfekcji rąk.
- 8.4. Załącznik nr 4 - Technika zakładania sterylnych rękawic chirurgicznych.
- 8.5. Załącznik nr 5 – Piramida pomagająca podejmować decyzje, kiedy należy nosić (lub nie) rękawiczki.

9. ROZDZIELNIK:

- 9.1. Ordynatorzy
- 9.2. Pielęgniarki Oddziałowe
- 9.3. Kierownik ds. Pielęgniarstwa
- 9.4. Kierownik Fizjoterapeutów